

Бірюк О. В.

завідуючий відділом охорони здоров'я Департаменту гуманітарної політики Секретаріату Кабінету Міністрів України

ПРОБЛЕМАТИКА ПОДОЛАННЯ АСИМЕТРІЙ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ

Фінансові ресурси, які інвестуються в галузь охорони здоров'я України, не залежать від кінцевих результатів діяльності закладів охорони здоров'я, не сповна відповідають їхнім потребам, використовуються з низькою економічною ефективністю в основному на утримання цих закладів, а не на лікування пацієнтів. Така практика не сприяє поліпшенню якості та забезпеченню доступності медичної допомоги населенню.

Крім того, медичні заклади мають статус бюджетних установ із обмеженими правами щодо управління фінансами, зорієнтовані лише на систему нормативів, які доводять органи управління охорони здоров'я, і позбавлені економічних стимулів щодо покращення результативності діяльності та підвищення якості медичної допомоги населенню.

У зв'язку з цим актуальним є здійснення реформ, спрямованих на покращення фінансового забезпечення галузі охорони здоров'я України через створення ефективної та прозорої моделі фінансування, що орієнтована на реальні потреби пацієнтів, раціоналізацію використання фінансових ресурсів та удосконалення системи управління охороною здоров'я. У цьому контексті надзвичайно важливими є зміна ідеології діючої системи фінансування медичних закладів і фінансового планування у сфері охорони здоров'я - підходів, засад, форм і методів, перехід від фінансування медичного закладу та фінансового планування на основі ліжко-днів і централізовано затвердженого кошторису з досить деталізованим розкладом коштів по окремих статтях, що існує вже понад 50 років (ще з радянських часів), до фінансування медичної послуги і фінансового планування на основі програми методом програмно-цільового бюджетування. Фактично йдеться про те, що заклади охорони здоров'я повинні отримувати фінансування залежно від обсягів і якості медичних послуг.

З огляду на зарубіжний досвід формування і використання фінансових ресурсів медичної галузі [1-3] та особливості української

системи надання медичної допомоги концепція модернізації фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я України має включати комплекс таких заходів:

- визначення базового пакета гарантованого державою обсягу безоплатних медичних послуг і забезпечення адекватного розміру фінансових ресурсів для організації їх надання;

- введення права співучасті населення в оплаті медичних послуг (послуги підвищеної комфортності, витрати на госпіталізацію понад установлений нормативами термін лікування);

- надання управлінської та фінансової автономії закладам охорони здоров'я через перетворення їх на некомерційні підприємства;

- розширення переліку платних послуг, які можуть надавати безпосередньо заклади охорони здоров'я, розроблення методики визначення їх вартості;

- відмову від принципу фінансування витрат (утримання) закладів охорони здоров'я та перехід до контрольних закупівель медичних послуг за моделлю блок-контракту;

- відмову від кошторисного методу фінансування закладів охорони здоров'я та запровадження: подушного фінансування за моделлю часткового фондотримання - для оплати медичних послуг амбулаторно-поліклінічних закладів та фінансування за методом глобального бюджету - для лікарняних закладів;

- формування багатоканальної моделі фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я із залученням бюджетних коштів як основного джерела фінансових ресурсів, коштів від медичного страхування, надання платних медичних і немедичних послуг, благодійних внесків, кредиту, лізингу та інших джерел, не заборонених законодавством;

- перенесення пріоритету на фінансування закладів охорони здоров'я, які забезпечують надання первинної медико-санітарної та амбулаторно-поліклінічної допомоги;

- упровадження стаціонарозамінних та ресурсоощадних технологій, оптимізація потужності медичних закладів, підвищення ефективності капіталовкладень.

Основні принципи реформування системи охорони здоров'я України виходячи із європейської інтеграції мають ґрунтуватися на сучасних загальноприйнятих стратегіях організації охорони здоров'я. До останніх віднесено: справедливість, солідарність, ефективність, продуктивність. При цьому фінансування державного бюджету за

рахунок загального оподаткування має базуватися на договірних відносинах між замовниками та постачальниками послуг охорони здоров'я та на моделі охорони здоров'я, яка заснована на медичному страхуванні.

Література:

1. Державне управління у сфері охорони здоров'я: суспільні потреби та підготовка кадрів : метод. рек. / авт. кол. : І. М. Солоненко, Л. І. Жаліло, О. І. Мартинюк та ін. ; за заг. ред. д-ра мед. наук І. М. Солоненка. – К. : НАДУ, 2010. – 56 с.
2. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2013 г. Здоровье и системы здравоохранения / Всемирная организация здравоохранения. – Дания, 2014. – 218 с.
3. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України / за заг. ред. В. Черненко та В. Рудого. – К. : Академпрес, 2012. – 112 с.

Васіна А.Ю., к.е.н., доцент,
докторант кафедри державного і
муніципального управління ТНЕУ

СТРУКТУРУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ РЕАГУВАННЯ НА ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процеси глобалізації, що супроводжуються поглибленням взаємозалежності світового господарства і національних економік, посиленням динамічності руху в світовому просторі всіх видів ресурсів та боротьби за їх залучення, загостренням трансформаційних суперечностей у всіх сферах суспільного життя, зумовлюють нові виклики функціонуванню і розвитку національних економічних систем. Забезпечення адекватного реагування національних економік на виклики глобалізації, яке б дозволило їм адаптуватись до тенденцій розвитку світової економіки, органічно увійти у світогосподарський простір, скористатись новими можливостями глобалізаційних перетворень та запобігти пов'язаним з ними загрозам, знаходиться в прямій залежності від їх структуризації. Структурні характеристики, і особливо їх зміни, відображають досягнутий рівень використання виробничих ресурсів, особливості спеціалізації і рівень диверсифікованості економіки, тобто все те, що визначає місце країни

у світовому поділі праці, її конкурентну нішу на світових ринках товарів і послуг.

Глобалізація виступає одним з основних чинників змін у розрізі всіх видів структури національної економіки і спонукальним інструментом запровадження та розвитку нових прогресивних видів діяльності, які дозволяють ідентифікувати національного виробника на конкурентних міжнародних ринках. Під впливом глобалізації відбувається структурна корекція національних економік і прискорений, хоча й нерівномірний, розвиток високотехнологічних сфер, де конкуренція вже має переважно глобальний характер. Відповідно до методології, прийнятою в міжнародній статистиці, зокрема в статистиці ОЕСР, до переліку високотехнологічних галузей виробництва належать: виробництво авіа - і космічної техніки, фармацевтичної продукції, офісних, бухгалтерських і електронно-обчислювальних машин, обладнання й апаратури для радіо, телебачення і зв'язку, а також медичних приладів, точних і оптичних інструментів. Аналогічно в сфері послуг спостерігаються швидкі зрушення на користь таких видів послуг, як послуги зв'язку, різноманітні ділові послуги, науково-технічні послуги і т.п. [1, с. 107].

Серед основних тенденцій впливу глобалізації на формування структури світової, а відтак, і національних економік можна виділити:

- формування мережевого суспільства і мережевої економіки на основі мережевих структур, функціональне поле яких ґрунтується на: комунікації; суспільній угоді та організації; потенціалі інноваційного розвитку [2, с.328-329]. Мережеві структури виступають базовими одиницями економічної організації глобального капіталу та вирізняються високими динамічними характеристиками, пов'язаними з обміном інформацією;

- розширення джерел залучення ресурсів для структуривання світової і національних економік на основі вільного руху капіталів і фінансових інструментів, що обслуговуються фінансовою сферою;

- формування замість однополюсної структури світової економіки системи великих світових регіонів. Тобто становлення ринку характеризується не раціоналізацією на принципах ринку вільної конкуренції і не постійним відновленням дилеми "ринок - держава", а формуванням структурної ієрархії світового ринку подібно національному ринку розвинутої економіки, тобто ринкової макроекономіки, заснованої на базисній системоутворюючій функції фінансового капіталу [3, с.154];